

ssenyas

153

R. ARNABAT MATA;
D. IÑÍQUEZ GRÀCIA;
D. GESALÍ (col.)

Atac i defensa de la rereguarda

Valls: Cossetània; Ministerio de la Presidencia; Grup de Recerques Consolidades ISOCAC - URVT, 2013. 799 p. Col·lecció Esquadra 11; 3, 25 €.

El tema dels bombardeigs aeris no resulta tan senzill com semblaria a primera vista, ateses les múltiples variables que hi intervenen (atacants, defensors, el factor humà, el material i l'econòmic, mitjans, recursos, tàctiques, objectius). De fet, en el llibre s'aprecia una clara dicotomia que superposa un enfocament sobre d'un altre, el dels agressors sobre el de llurs víctimes, el de l'aviació feixista sobre el de la població civil catalana. La Guerra Civil espanyola esdevingué laboratori de proves d'aquesta nova arma, on s'assajà no solament el potencial mortífer aeri, sinó també la capacitat i les estratègies de resistència de la població.

Per mitjà d'un aplec documental quantiós i exhaustiu, els autors són capaços de reconstruir la crònica macabra d'unes agressions caigudes del cel que van causar víctimes, estralls, amargor, desolació i ruïna. La definició quantitativa de les pèrdues humanes i materials és notable: el llibre desplega un gran esforç en la concreció dels raids (nombre, pilots, bases, objectius, tipus d'avions, armament, missions) i dels estralls causats (bombes caigudes, immobles destruïts, avaluacions, conseqüències). Un esforç palesat als annexos, amb quadres on consten tots els bombardeigs documentats i les víctimes mortals. Els bombardeigs es van centrar en les poblacions més grans, d'on provenia la major part de la informació proporcionada per confidents i quintacolumnistes. Els temes de l'espionatge i la defensa passiva mereixen el seu capítol al llibre i resulten dels més reeixits per l'abundància de dades aportades per la tradició oral, els arxius locals i els estudis publicats en aquest àmbit.

Acompanyen al text un gran nombre d'imatges de tota mena: fotografies dels avions i els aeròdroms, vistes aèries de localitats, fàbriques, indústries, ponts i nusos de comunicacions, però també paisatges desolats, cases destruïdes i víctimes civils. L'aparell gràfic es completa amb la reproducció de notícies de premsa, cartells propagandístics, bans d'instrucció a la població, mapes i plànols, i no pocs esquemes i quadres resum.

MANEL GÜELL. Director de la revista *A Carn!*

X. FERRÉ TRILL
Ramon Amigó i Anglès, pedagog del territori

Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2013. 338 p., 20 €.

La biografia sobre Ramon Amigó (1925-2011) s'ha d'emmarcar en la proximitat de la seva mort, ocorreguda quan el biografat estava en plena activitat i treball. Per tant les fonts orals consultades, que són moltes, tenen la virtut d'enllaçar el record ben fresc. Aquesta no és, però, una biografia basada principalment en les fonts orals, sinó que esdevenen un complement d'una exhaustiva recerca documental i de la lectura i anàlisi de la prolífica obra de Ramon Amigó, sobretot en el camp de la recerca toponímica. Xavier Ferré ha tingut presents coses essencials per enfrontar-se a una biografia com són el lloc, el temps, les circumstàncies personals i l'obra. El lloc, la ciutat de Reus, va ser espai de vida, de formació i de compromís amb moltes realitats associatives, i plataforma per mirar i trepitjar el país. El temps històric condiciona la vida, amb una joventut iniciada en la dura realitat de la postguerra, obrint esclatxes amb la poesia i amb les prolífiques activitats excursionistes exercides no com un esport sinó com una fórmula per conèixer el país. En les circumstàncies personals, cal remarcar la dedicació laboral en empreses exportadores de fruita seca gràcies al domini del francès, l'anglès i l'alemany, i les sortides laborals a l'estranger als anys cinquanta. Ferré entra també en els condicionants formatius d'Amigó, no pas acadèmics, sinó a través de diversos mestratges: la mestra Teresa Miquel i els polifacètics Joaquim Santasusagna i Josep Iglésies, que de l'excursionisme n'havien fet coneixement. A Ramon Amigó l'excursionisme l'acabarà conduint al camp de l'onomàstica, sobretot a les recerques toponímiques, de les quals exercirà un autèntic mestratge a partir d'una ingent obra qualitativa, que crearà model i escola. Xavier Ferré n'ha escrit una biografia amena, documentada, equilibrada i exhaustiva que ens obre a l'univers amigonià.

JOSEP SANTESMASES I OLLÉ. Centre d'Estudis del Gaià

1
2
5
8
11
13
14
16